

PODvodna ARHEOLOGIJA

Zaradi številnih domačih in tujih turistov, ki dvigajo na morskem dnu ohranjene arheološke predmete, zaradi vse pogostejših gradbenih posegov na morsko dno ob slovenski istrski obali in zaradi urejanja rečnih strug v Sloveniji, se že dalj časa pojavlja potreba po organiziranem topografskem pregledu rečnega in morskega dna (ob slovenski istrski obali) in tudi po sistematičnih podvodnih raziskavah, ki naj bi jih opravila primerno opremljena in za tako delo usposobljena ekipa. V srednjeročni raziskovalni program 1981-1985 so tovrstne raziskave že vključene. V prvi fazi del je predvidena podvodna topografija, ki sodi v programski sklop Geneza kulturne pokrajine, njen nosilec pa je PZE za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani.

Na skupščini SAD v Ljubljani je bila že februarja letos imenovana komisija pri Slovenskem arheološkem društvu, ki ima predvsem organizacijski značaj, skrbeti pa mora tudi za pravilno in zakonito organiziranost in potek dokaj zahtevnih podvodnih arheoloških akcij.

Člani komisije so se prvič sestali 2. junija letos v Pomorskem muzeju "Sergej Mašera" Piran, ki je izbran za sedež te komisije. Tu bo shranjen tudi njen arhiv. Za predsednika komisije je bila izvoljena arheologinja Pomorskega muzeja Elica Boltin-Tome, za namestnika pa Matej Župančič, arheolog Pokrajinskega muzeja v Kopru. Na tem sestanku so bile določene naloge komisije in izbrani člani, ki zanje odgovarjajo.

Iz kratkih poročil in nekaterih strokovnih člankov, že objavljenih topografskih zapiskov je očitno, da je bil del morskega dna slovenskega obalnega pasu topografsko že pregledan in nam dal že prve arheološke najdbe. Manjše akcije predvsem zaščitnega značaja poznamo tudi z rečnega dna. Komisija naj bi zato s pomočjo oziroma sodelovanjem zainteresiranih institucij izdelala srednjeročni raziskovalni program. Vsekakor pa bo morala še prej zbrati vse podatke o dosedanjih podvodnih raziskavah v Sloveniji, o dokumentaciji raziskav, o že evidentiranih najdbah, o objavljenih najdbah in podobno. V program raziskav bi morala biti vključena tudi nabava geografskih kart, avionskih posnetkov terena in podobno. Razen Raziskovalne skupnosti bodo morale del sredstev za podvodne raziskave preskrbeti posamezne zainteresirane delovne organizacije.

Ena glavnih nalog komisije je tudi skrb za vzgojo kadrov potapljačev-arheologov ter skrb za njihovo osebno kot tudi za raziskovalno delo potrebno opremo. Razen s teorijo se morajo raziskovalci seznaniti tudi s praktičnim načinom dela, tega pa bi si lahko pridobili le s sodelovanjem pri podvodnih raziskavah doma ali celo v tujini. Vsekakor je neobhodno potrebna povezava tudi z domačimi aktivnimi društvi za podvodne dejavnosti, saj nam bodo za raziskavo neobhodno potrebni njihovi potapljači, pa tudi sicer bo sodelovanje z njimi vsaj na začetku nujno, saj bo le z njihovo pomočjo mogoče premagati pri podvodnem delu nedvomno nastale težave.

S podvodnimi raziskavami pa je tesno povezana tudi skrb za iz vode dvignjeno arheološko gradivo, ki ima vsekakor drugačne značilnosti in zahteva drugačne zaščitne posege kot iz zemlje izkopano gradivo. Poskrbeti bo treba za ustrezne zaščitne ukrepe in organizirati predavanja strokovnjakov.

Poznavanje literature o podvodni dejavnosti je za uspešno podvodno raziskovalno delo neobhodno potrebno. Kot vemo, je izbor zelo skromen, zlasti v Sloveniji. Čim prej bo treba izdelati katalog v Sloveniji obstoječe tovrstne literature in organizirati njen nakup, seveda s sodelovanjem zainteresiranih institucij in študijskih knjižnic. Poskrbeti bo treba tudi za objavo vsega iz vode že dvignjenega gradiva in najdb, ki so v privatni lasti, za pravočasno obveščanje o podvodnih akcijah v Sloveniji in njih rezultatih, katere bo treba vključiti tudi v enciklopedije.

Po uspešno opravljenih nalogah, ki si jih je že zadala in ki jih bo morala še vključiti v svoj program komisija za podvodno arheologijo, bo le-ta morala poskrbeti za ustanovitev sekcije za podvodno arheologijo pri Arheološkem društvu Slovenije, ki naj bi se povezovala s tovrstnimi organizacijami v Sloveniji in se vključila tudi v Slovensko društvo za napredek pomorstva, ki ima svoj sedež v Piranu.

Elica Boltin-Tome

POROČILO O DELU IO SAD OD 1.1.1981 DO 30.6.1981

Delo Izvršnega odbora je potekalo po ustaljenem redu, tako da so se člani sestajali vsakih 14 dni. Tak način dela se je namreč pokazal kot uspešen, saj je bilo moč vsa vprašanja hitro in učinkovito reševati.

V tem polletju je bila redna letna skupščina Slovenskega arheološkega društva. Na njej smo sprejeli več pomembnih odločitev, med katerimi izstopata predvsem potrditev srednjeročnega programa društva in sprejem srednjeročnega arheološkega raziskovalnega programa. S pripravo obeh programov so imeli člani Izvršnega odbora obilo dela, saj je bilo potrebno uskladiti želje in potrebe celotne stroke.

Posebna skrb je bila posvečena tisku. Sklenili smo, da oddamo v tisk tekst T.Kneza Beletov vrt, medtem ko so člani odbora sklenili, da se delo T.Knifca o Bledu umakne iz programa in nadomesti z objavo grobišča v Kranju, ki ga bo pripravil M.Sagadin. Vzrok za zamenjavo je v tem, da je v pripravi celoten katalog blejskega grobišča, zato delno publiciranje nekropole ne bi imelo pravega smisla.

Napori, da bi Slovensko arheološko društvo vključili v redno financiranje pri Kulturni skupnosti Slovenije, so, kot kaže, rodili sadove, saj je bil naš program ovrednoten s 30.000,00 dinarji. Žal pa so iz programa Kulturne skupnosti Slovenije izpadla Arheološka obvestila, za katera bomo morali v prihodnje poiskati druge finančne vire.

Društvo je v tem polletju organiziralo tudi dva sestanka. Tako je bila v januarju predstavitev arheoloških raziskovanj v letu 1980, na kateri je svoje dosežke prikazala večina slovenskih arheologov. Predstavitev je dobro uspela, pokazalo pa se je, da bo treba v bodoče spremeniti nekatere stvari in poživiti diskusijo. Isto velja tudi za okroglo mizo o zakonu o naravni in kulturni dediščini, ki je bila s strani članov Slovenskega arheološkega društva dobro obiskana, pokazala pa je, da nam za organizacijo in pripravo podobnih srečanj še manjka izkušenj.

V juniju se je sestala tudi komisija za podvodno arheologijo, ki je bila imenovana na skupščini Slovenskega arheološkega društva februarja letos. Sestanek je imel organizacijski značaj, na njem pa so bili postavljeni širši cilji tovrstnega arheološkega dela, kar bo za vedo prav gotovo zelo pomembno.

Ākratni s temi pomembnejšimi nalogami se je Izvršni odbor ukvarjal tudi s številnimi drobnimi zadevami, ki pa jih nima smisla podrobneje omenjati. V bodoče pa bomo morali naše moči usmeriti predvsem v pripravo okrogle mize o terenski dokumentaciji, ki bo predvidoma v jeseni in k oblikovanju "Bele knjige" o konservaciji in preparaciji arheološkega gradiva.

Janez Dular